

Karkearehutarpeen arviointi lammastilalla Paalilaskurin käyttöohje

19.11.2024
sivu 1

Paalin tunniste

Paalin tunniste -kenttään voit vapaasti kirjoittaa haluamasi tunnisteen paalierälle. Tunniste voi olla vaikkapa lohkon nimen ja sadon yhdistelmä tai kuvata lisäksi eläinryhmää, jolle paalierä on ajateltu syöttää. Sama paalierä voi siis esiintyä useammallakin rivillä, jos se on syötössä usealle eläinryhmälle.

Paalimäärä kpl

Syötä kenttään tunnistetta vastaava kokonaispaalimäärä.

Paalin paino kg

Syötä kenttään yhden paalin paino. Erän keskimääräisen paalipainon voi todeta vaa'alla punnitsemalla, tai erilaisia arviointimenetelmiä käyttäen.

Kuiva-aine g/kg

Analysoimalla syötettävät karkearehuerät saadaan paaleille kuiva-ainepaino. Jos karkearehun kuiva-aineen osuutta ei tiedetä, myöskin eläimen dieetin väkirehuprosentin laskeminen vaikeutuu (erityisesti luomussa seurattava!). Kuiva-aineen perusteella voidaan arvioida myös rehun sulana pysymistä pakkaskaudella.

Paalihävikki kpl

Syötä kenttään eräkohtainen arvio paalimäärästä, jota ei tuoda eläinten käyttöön (haluat säästää paalierästä osan toista eläinryhmää varten tai myydä osan tästä rehuerästä, rehu on pilaantunut varastossa tms.). Kentän arvo voi myös olla 0 kpl (ei hävikkiä).

Rehua kg

Älä kirjoita kenttään, sisältää kaavan. Kentästä näet käytössä olevan rehumäärän (kg) paalihävikki vähennettynä.

Kuiva-ainetta kg

Älä kirjoita kenttään, sisältää kaavan. Kentästä näet käytössä olevan rehun kuivaainemäärän (kg ka) paalihävikki vähennettynä.

Uuhen tarve kg ka/päivä

Lampaan kokonaiskuiva-ainesyönniksi arvioidaan noin 3 % eläimen elopainosta (monikkokaritsoja imettävälle noin 3,5 %). Rehujen laadun ja rehujen jakotavan lisäksi syötyyn kokonaiskuiva-ainemäärään vaikuttaa eläimen tuotantokauden vaihe ja sen kokemat olosuhteet (väljyys, arvoasema laumassa, eläimen terveydentila jne). Karkearehun tarvetta ennen ruokintasuunnitelman tekoa voi arvioida vaikkapa miettimällä edellisen sisäruokintakauden väkirehumääriä: kuinka paljon tietyn tuotantovaiheen eläin sai väkirehua päivässä?

Esimerkiksi:

Kolmea karitsaa imettävälle 75 kilon painoiselle uuhelle annetaan 1,5 kg väkirehua, joka sisältää 70 % viljaa, 30 % rypsirouhetta. Seoksen sisältämän kuiva-ainemäärän laskennassa voi hyödyntää tunnettuja kuiva-ainemääriä (vilja-analyysi, ostorehun vakuustodistus).

Rehumäärä seoksessa kg ka:

Vilja 0,903

Rypsirouhe 0,4005

Yhteensä 1,3035

Uuhen karkearehun tarve: kokonaissyönti 2,625 kg ka – väkirehun kuiva-ainemäärä 1,3035=1,3215 kg ka olisi karkearehun vähimmäistarve. Karkearehun tarve-arvio kannattaa tarkistaa ruokintasuunnitelman teon yhteydessä.

Käytä tähän kenttään korkeintaan kahden desimaalin tarkkuutta.

Syöntipäivät kpl

Laita kenttään päivien lukumäärä (kokonaislukuna), jolle ajalle haluat rehun olevan uuhiryhmälle syötössä. Esimerkiksi tunnus 6 vko =6*7 päivää= 42 päivää.

Jos rehu on varattu vain karitsoille, uuhien osuus syöntipäivistä voi olla nolla.

Uuhien määrä kpl

Laita kenttään rehua saavien uuhien lukumäärä. Jos rehu on varattu vain karitsoille, uuhien määrä voi olla nolla.

Karitsan tarve kg ka/päivä

Karitsoille varataan laadukas karkearehu, joka pidetään vapaasti tarjolla. Karitsoiden karkearehutarpeen arviointi on hyvä tehdä ruokintasuunnitelman avulla.

Syöntipäivät kpl

Laita kenttään päivien lukumäärä (kokonaislukuna), jolle ajalle haluat rehun olevan karitsaryhmälle syötössä. Jos rehu on tarkoitus syöttää vain uuhille, syöntipäivien määrä karitsoiden osalta voi olla nolla.

Karitsat kpl

Laita kenttään rehua saavien karitsoiden lukumäärä. Jos rehu on varattu vain uuhille, karitsoiden määrä voi olla nolla.

Ruokintahävikki % rehu kg:sta

Vapaan karkearehuruokinnan toteutuessa ruokintapöydällä/häkissä on jäljellä syömäkelpoista rehua seuraavan jakokerran koittaessa. Lampaat voivat, syystä tai toisesta, vetää rehua myös jalkoihinsa. Ruokittaessa katraan vaativimpia eläinryhmiä (imettävät uuhet, kasvavat karitsat) ruokintahävikiksi on hyvä arvioida vähintään 10 %.

Kuiva-aine, tarve kg

Älä kirjoita kenttään, sisältää kaavan. Eläinten kuiva-ainetarpeen, eläinmäärien, syötöpäivien ja rehuhävikkien perusteella kenttään on laskettu karkearehun kuiva-ainetarve.

Varasto lopussa kg ka

Älä kirjoita kenttään, sisältää kaavan. Kentästä näet, kuinka paljon kuiva-ainetta varastoon on jäämässä annettujen tietojen perusteella. Jos varastomäärä ei riitä täyttämään annettuja ehtoja, kentän lukema on punaisella kirjoitettu ja miinusmerkkinen.

Rehutarve paalia

Älä kirjoita kenttään, sisältää kaavan. Kentästä näet, kuinka monta paalia ruokintaan annettujen tietojen perusteella tarvitaan.

Varasto lopussa paalia

Älä kirjoita kenttään, sisältää kaavan. Kentästä näet, kuinka monta paalia varastoon on jäämässä. Jos paalimäärä ei riitä kattamaan annettuja ehtoja, kentän lukema on punaisella kirjoitettu ja miinusmerkkinen.

Rehunkulutuksen seuranta

Rehunkulutuksen seuranta-[taulukon](#) avulla voit seurata toteutunutta kulutusta kuukausittain; kirjaa kuukauden aikana kustakin rehuerästä (tavalla tai toisella) ”varastosta hävinneiden” paalien lukumäärä. Kirjoita vain valkoiseen ”käytetty”- sarakkeeseen. Muut sarakkeet sisältävät kaavan.

Eläinten saaman kuiva-aineen kuukausittaista toteutumaa voit arvioida laskemalla: $\text{kulutettujen paalien määrä kpl} \times \text{paalin paino}^* (\text{rehun kuiva-ainepitoisuus g/kg ka}/1000)$. Kulutettu kuiva-ainemäärä jaetaan sitä syömässä olleiden eläinten määrällä. Kuukauden keskimääräisen eläinluvun voi kirjoittaa taulukon alaosaan (Lampaista syömässä, karitsoja syömässä). Eläinluku-kentässä ei ole kaavaa, sen voi jättää tyhjäksi.

Paalilaskuri myös muuhun käyttöön

Paalilaskuri ja rehunkulutuksen seuranta-[taulukot](#) toimivat naudoilla vastaavassa tarkoituksessa kuin lampaillakin. Kuiva-ainetarpeen määrittämiseen tulee käyttää nau-tojen normeja.

Paalilaskuria voi varovaisesti käyttää myös kuivikeoljen tarpeen arviointiin. Kuivikeoljen minimipäiväsuositusta ei liene Suomessa määritetty lampailla: kokemukseräisen tiedon mukaan tarve on noin 1 pyöröpaali/uuhi/vuosi. Paalainten kehittyessä myös olkipyöröpaalien koko ja siten myös paino voi vaihdella paljonkin. Kuivittamisen tarve saattaa vaihdella niin lampolan olosuhteiden kuin eläinten ruokinnankin mukaan.

Teksti: Niina Saastamoinen

Lähde: LammasWiki, Tosilampurin Tietolaari -hanke